

Konferencja „Godność osób oraz szacunek dla życia”
(Konferencja online, 24 kwietnia 2021 r.)

24 kwietnia 2021 r. odbyła się konferencja naukowa „Godność osób oraz szacunek dla życia”. Jej organizatorem było zainicjowane w 2016 r. przez ks. prof. Andrzeja Perzyńskiego Polskie Forum Chrześcijańskie (PFCh), które ma być przestrzenią spotkania dla chrześcijan różnych wyznań. Współorganizatorem konferencji była Wyższa Szkoła Teologiczno-Społeczna w Warszawie. Z powodu pandemii COVID-19 spotkanie, które dotyczyło tak ważnej kwestii, jaką jest troska o ludzkie życie od poczęcia do naturalnej śmierci, odbyło się online.

Konferencję otworzył i uczestników powitał prezbiter Kościoła Zielonoświątkowego w RP – dr Piotr Nowak, rektor Wyższej Szkoły Teologiczno-Społecznej w Warszawie, a zarazem sekretarz Polskiego Forum Chrześcijańskiego. Życząc uczestnikom owocnych obrad, wyraził nadzieję, że spotkanie przyczyni się do większej wrażliwości i troski o ludzkie życie.

Pierwsza sesja symposium, którą moderowała dr hab. Kalina Wojciechowska, prof. ChAT, dotyczyła stanowiska wobec aborcji w teologii moralnej czy też etyce teologicznej różnych tradycji wyznaniowych. Stanowisko Kościoła rzymskokatolickiego przedstawił ks. dr hab. Marian Pokrywka, prof. KUL, który podkreślił niezmiennność nauczania Kościoła rzymskokatolickiego w kwestii zakazu dobrowolnie dokonywanej aborcji. Wskazując na dokumenty Magisterium, zauważył, iż nauczanie Kościoła o moralnej niedopuszczalności przerywania ciąży jest oparte na prawie naturalnym i Piśmie Świętym, a przez wieki było wzbogacane o nowe aspekty, które potwierdzały jednoznaczność stanowiska. Odniósł się także do kwestii penalizacji aborcji, wskazując, iż sankcja karna w postaci ekskomuniki ma charakter naprawczy i ma prowadzić ku nawróceniu. Podkreślił także fakt, że nauczanie Kościoła nie godzi w wolność sumienia, bo nie wprowadza do sumienia prawd obcych, ale eksponuje prawdy, które sumienie powinno już znać.

Stanowisko Kościoła prawosławnego wobec aborcji przedstawił ks. dr Artur Aleksiejuk, adiunkt w Katedrze Pedagogiki Religii i Kultury na Wydziale Nauk Społecznych ChAT. W swoim wystąpieniu podkreślił, że aborcja jest eksterminacją człowieka, jest zabójstwem osoby w łonie matki. Ponadto aborcja jest traktowana jako działanie opresyjne, przemoc wobec kobiety, co wpływa na jej zdrowie psychiczne. W swoim wystąpieniu poruszył także zagadnienie statusu zarodka w teologii prawosławnej oraz tragedii, jaką niesie aborcja. W Kościele prawosławnym jako wspólnocie lokalnych Kościołów istnieje szereg stanowisk dotyczących przerywania ciąży. Kościół prawosławny w Polsce nie sformułował własnego stanowiska wobec aborcji,

choć podkreśla się, że istnieje zgodność z innymi wspólnotami prawosławnymi zakazującymi tego procederu. W tej kwestii w wielu aspektach Kościół prawosławny jest zgodny z Kościołem rzymskokatolickim, a także z tymi wspólnotami ewangelickimi, które uznają ochronę życia od poczęcia. Kościół ten nie odrzuca kobiet, które dokonały aborcji, zachęca je do przyjęcia tzw. epitemii, czyli pokuty, a następnie do udziału w sakramentach. Konsekwencje dokonania aborcji dotyczą także męża. Jeśli natomiast kobieta bez wiedzy męża dokonała aborcji, może to być powód do rozwodu. W przypadku uszkodzenia płodu istnieją w prawosławiu różnice zdań co do przerywania ciąży – od całkowitego zakazu do bardziej liberalnego podejścia.

Nauczanie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w kwestii przerywania ciąży przedstawił bp dr hab. Marcin Hintz, prof. ChAT. Stwierdził, że w chrześcijaństwie nie było jednoznaczności w podejściu do przerywania ciąży. We wczesnym chrześcijaństwie istniało jednoznaczne potępienie aborcji, ale w okresie średniowiecza dokonano korekty stanowiska, a nawet trwał spór o dopuszczalność aborcji, zakończony wypowiedziami papieży. W ewangelickiej etyce teologicznej przerywanie ciąży uznaje się za naganne, nawet gdy prawo pozwala na spędzanie płodu. W takim przypadku etyka powinna być bardziej rygorystyczna niż ustawodawstwo. Nie uzasadnia przerywania ciąży zagrożenie życia matki czy ciąża powstała z gwałtu. Prelegent analizował wypowiedzi synodu, który twierdzi, że Kościół Ewangelicko-Augsburski opowiada się za ochroną życia od jego poczęcia, natomiast zadaniem Kościoła nie jest wpływanie na władze państwowe celem penalizacji aborcji. Kościół powinien wpływać na wiernych poprzez działania wychowawcze, nauczanie, szczególnie formowanie sumienia i propagowanie etyki odpowiedzialności.

Podejście Kościołów Chrześcijan Baptystów do przerywania ciąży przedstawił prezbiter dr Mateusz Wichary, wykładowca, a obecnie prorektor Wyższego Baptystycznego Seminarium Teologicznego w Warszawie. Najpierw przedstawił nauczanie Kościoła Baptystów w Polsce, który uznaje aborcję za grzech spowodowany złamaniem przykazania „Nie zabijaj”. Twierdzenie to zostało powtórzone w najnowszym stanowisku Komisji Etyki Kościoła Baptystów w Polsce, z jedną uwagą, że Kościół ten nie wypowiada się w kwestii aborcji, jeżeli życie matki jest zagrożone. Następnie prelegent przedstawił stanowisko American Baptist Churches, które stanowi najbardziej liberalną perspektywę w nauczaniu. Wspólnota ta wydała rezolucję, tj. stanowisko etyczne, w którym sprzeciwia się aborcji jako metodzie regulacji urodzin, chociaż stara się jako Kościół rozumieć odmienne stanowiska swoich wiernych. Stanowisko potępiające aborcję wydała także Southern Baptist Convention.

W kolejnym referacie prezbiter dr Tomasz Józefowicz z Kościoła Zielonoświątkowego w RP przedstawił stanowisko Kościołów pentekostalnych wobec aborcji. Podkreślił, że nie ma oficjalnych stanowisk polskich Kościołów pentekostalnych w tej kwestii. Wyjątkiem jest jedno zdanie, obecne w stanowisku Naczelnej Rady Kościoła Zielonoświątkowego, która wypowiadając się w sprawie małżeństwa, rozwodu i powtórnego małżeństwa oraz planowania rodziny, stwierdziła, że „aborcja jest grzechem”. Kontekst tego zdania wskazuje na fakt, że aborcja nie może być uznawana za formę planowania rodziny. Stanowisko Kościołów na świecie, tj. w USA, Kanadzie,

jest bardziej jednoznaczne. Kościoły te opowiadają się za ochroną życia od poczęcia; uznają, że aborcja nie może być sposobem kontroli urodzeń; za uzasadniony powód do aborcji uznają zagrożenie życia matki. Niezgoda na aborcję dotyczy także przypadków upośledzenia lub nieuleczalnej choroby płodu.

Po pierwszej sesji nastąpiła dyskusja. Prowadząca dr hab. Kalina Wojciechowska, prof. ChAT, odczytała stanowisko Kościoła Metodystycznego w RP, nadesłane przez bp dr. Edwarda Puśleckiego, który to Kościół zezwala na aborcję w sytuacji zagrożenia życia matki. Metodysci opowiadają się za koniecznością uzyskania zgody rodziców bądź prawnych opiekunów w sytuacji aborcji u osoby niepełnoletniej. Wspólnota ta sprzeciwia się aborcji jako sposobowi kontroli urodzin, a także wyboru płci u dziecka. Kościół metodystyczny sprzeciwia się aborcji w ostatnich miesiącach ciąży i aborcji przez częściowe urodzenie.

Następnie prelegenci odpowiadali na zadawane pytania, które podczas trwania konferencji pojawiały się na czacie bądź w trakcie dyskusji. Dotyczyły one penalizacji aborcji, ciąży z gwałtu, a także animacji płodu i zasady o podwójnym skutku.

Druga sesja konferencji dotyczyła aspektów medycznych i psychologicznych związanych z problematyką ciąży, aborcji i opieki perinatalnej. Moderatorem tej części był ks. dr hab. Sławomir Pawłowski SAC, prof. KUL, kierownik sekcji ekumenizmu KUL.

Pierwsze wystąpienie zaprezentowała dr hab. Urszula Dudziak, prof. KUL, a dotyczyło ono postawy psychologa wobec aborcji. Zwróciła uwagę, że postawa wobec życia i umierania zależy od przyjmowanej koncepcji człowieka. Problem aborcji rozpoczyna się od odczłowieczenia osoby, od zmiany terminologii dotyczącej aborcji, a także od manipulacji językowej. Prelegentka podkreśliła także skutki aborcji, szczególnie syndrom postaborcyjny i desensytyzację. Zadaniem psychologa jest nie tylko pomoc po dokonaniu aborcji, ale także podejmowanie zadań profilaktycznych.

Kolejny referat, zatytułowany: „Wybrane problemy bioetyczne dotyczące aborcji i perinatalnej opieki paliatywnej”, wygłosił dr hab. Tomasz Dangel, lekarz, działacz społeczny, twórca Fundacji Warszawskie Hospicjum dla Dzieci, współautor pierwszej w Polsce publikacji dotyczącej standardów perinatalnej opieki paliatywnej. Poruszył w swoim wystąpieniu kwestię leczenia duszności abortowanego dziecka, dopuszczalności znieczulenia podczas aborcji, dopuszczalności i oceny etycznej badań prenatalnych, a także sakramentu chrztu podczas aborcji. W wystąpieniu pojawiło się kilka pytań o charakterze moralnym: Czy anestezjolog, który jest katolikiem, podlega ekskomunice, jeżeli znieczulił kobietę do aborcji? Czy zaciąga ekskomunikę, jeżeli podaje poronionemu dziecku fentanyl? Co do chrztu dzieci podczas aborcji, kto ma tego sakramentu udzielić?

Następny referat wygłosił o. dr Filip Buczyński, franciszkanin, prezes Lubelskiego Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia, przewodniczący Rady Ogólnopolskiego Forum Pediatrycznej Opieki Paliatywnej. Podjął on temat: „Od diagnozy wady letalnej do ostatniego etapu żałoby – model opieki w LHD”. Prelegent przedstawił zakres pomocy hospicjum perinatalnego, które prowadzi, a które stanowi pomoc dla rodziców, którzy przyjmują dziecko z wadą letalną. Hospicjum zapewnia opiekę

psychologiczną, opiekę medyczną, a także duszpasterską w zależności od wyznania rodziców, stacjonarnie bądź w warunkach domowych. Hospicjum wspiera także rodziców osieroconych. Działalność tej instytucji pozwala na udzielenie wsparcia rodzicom i dzieciom w zależności od potrzeb.

„Wybrane zagadnienia opieki perinatalnej w ciąży” przedstawiła dr n. med. Ewa Filipp, która jest lekarzem. Specjalizuje się w ginekologii i endokrynologii. W referacie pojawiły się zagadnienia dotyczące opieki perinatalnej, przygotowania do macierzyństwa, planowania rodziny, a także ograniczania niechcianych ciąż poprzez odpowiednie planowanie rodziny. Od strony praktycznej wyjaśniła kwestię badań prenatalnych, ich rodzajów, a także możliwości, które dają.

Lekarz medycyny Jacek Szulc, ginekolog, który zajmuje się diagnostyką i leczeniem niepłodności, wygłosił referat: „Będziesz miłował bliźniego swego”. Zwrócił uwagę na kwestie wspomaganego rozrodu *in vitro*, dzieląc się swoim świadectwem lekarza, który przeżył nawrócenie. Podkreślił zagrożenia, które dotyczą *in vitro*, a które sam zaczął dostrzegać dopiero po swoim nawróceniu. Wśród skutków zapłodnienia pozaustrojowego podkreślił istnienie wad letalnych u dziecka. Istotną kwestią wykładu była także diagnostyka preimplantacyjna, która budzi określone problemy etyczne.

Po drugiej sesji również podjęto dyskusję. Jako istotne i bardzo palące problemy wskazano kwestie dotyczące ekskomuniki dla anestezjologa, który jest katolikiem, a który znieczula kobietę do aborcji lub podaje abortowanemu dziecku lek zmniejszający cierpienie z powodu duszności, a także praktyczny wymiar udzielania chrztu dzieciom podczas aborcji. Kwestie te nie doczekały się konkretnego rozwiązania i pozostają otwarte. W trakcie dyskusji pojawiła się propozycja wydania przez Episkopat instrukcji dotyczącej postępowania kapelana czy też lekarza w takiej sytuacji. Podjęto także temat modelu hospicjum perinatalnego.

Trzecia sesja poświęcona była dzieleniu się doświadczeniem pomocy kobietom i ich dzieciom, a także całym rodzinom. Moderatorem tej części był o. dr Adam Strojny ze wspólnoty Chemin Neuf.

Jako pierwszy referat wygłosił bp prof. dr hab. Andrzej Siemieniewski, biskup pomocniczy wrocławski, którego referat dotyczył pomocy „niespecjalistycznej”: towarzyszenia braciom i siostram. Wystąpienie dotyczyło inicjatywy „Rodzice po stracie”, a więc pomocy rodzicom, którzy przeżyli śmierć dziecka. Istota pomocy polega na doprowadzeniu rodziców do Pocieszyciela, którym jest Duch Święty. Ważna w tym względzie jest pomoc rekolekcyjna. Podczas spotkań rekolekcyjnych podejmowane są treści, które ułatwiają przeżywanie żałoby, przywracają właściwy obraz Boga, pomagają zrozumieć cierpienie.

Następnie Beata Wolfram-Krukowska, psycholożka, podjęła temat: „Dzieci narodzone. Czy życie zawsze jest darem?”. Wskazała, że dar życia nie zawsze jest doceniany, zarówno przez sam podmiot, który życie otrzymał, ale także przez środowisko, w którym dziecko żyje – taki brak zainteresowania płynie często od rodziców. Walka o narodziny dziecka, którego rodzice nie chcą, wymaga więc wsparcia dla niego ze strony tych, którzy domagali się jego narodzin. W takim sensie nasza postawa wobec aborcji pociąga za sobą konkretną postawę na gruncie społecznym. Osoby, które są

przeciwko przerywaniu ciąży, powinny zapewnić pomoc dla rodziny, aby dzieciom zapewnić życie, a nie tylko byt biologiczny.

Kolejny referat wygłosiła Edyta Duda-Olechowska, należąca do wspólnoty zielonoświątkowej, założycielka misji „Nie jesteś sama”, udzielającej pomocy kobietom w nieplanowanej i niechcianej ciąży. W swoim wystąpieniu opowiedziała o działalności misji, którą prowadzi, i o formach pomocy, którą świadczą wraz z wolontariuszami dla kobiet dotkniętych dramatem aborcji.

Formę świadectwa posiadało kolejne wystąpienie – „Kościół odpowiedzią”, zaprezentowane przez pastor Joannę Kmiecik z Kościoła Shoreline w Częstochowie, która prowadzi także Fundację Eurohelp, niosącej pomoc kobietom i dzieciom w trudnej sytuacji życiowej. Opowiadała ona o działalności założonego przez siebie Kościoła, który staje się odpowiedzią wtedy, kiedy dostrzega potrzeby ludzi. Wspólnota ta stara się to czynić przez różne akcje pomocowe, a także przez prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Ostatnie w tej sesji wystąpienie zaprezentował pastor Grzegorz Baczewski, seksuolog, duszpasterz, psychoterapeuta. Tytuł wystąpienia brzmiał: „Szlachetne cierpienie – przymus czy wybór?”. Podjął zagadnienie towarzyszenia człowiekowi cierpiącemu z różnych powodów w prowadzonej przez siebie poradni chrześcijańskiej. Chcąc pomóc cierpiącemu człowiekowi, należy mu towarzyszyć, a więc wspierać na każdym etapie znoszenia cierpienia, które stanowi element wykluczający z różnych dziedzin życia społecznego.

W toku dyskusji panelowej na zakończenie trzeciej sesji pojawiły się kwestie dotyczące samobójstw u nastolatków, których w Polsce jest bardzo wiele. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatruje się w upadku systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci. Kolejna kwestia, którą podjęto, dotyczyła wspierania kobiet, które chcą dokonać aborcji, a także pomocy, której można udzielić rodzicom po stracie dziecka.

Całodzienną konferencję zakończył prezbiter dr Piotr Nowak, który podziękował prelegentom, a także uczestnikom spotkania, wyrażając nadzieję na dalsze tego typu inicjatywy, które bardzo są potrzebne we współczesnym świecie. Spotkanie, które posiadało charakter ekumeniczny, zakończyła wspólna modlitwa.

Tomasz Gwoździwicz
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Teologiczny